

FACKFÖRENINGARS RÄTTIGHETER I NEPAL

Grundläggande ILO-konventioner som ratificerats: 29 - 98 - 100 - 105 - 111 - 138 - 182. Trots en del lovande politiska händelser, som demokratiska val och avskaffandet av monarkin, förekommer fortfarande många kränkningar av fackliga rättigheter. Två fackföreningsmedlemmar dödades av polisen.

LAGSTIFTNINGEN

En interimistisk författning trädde i kraft år 2007. Fackföreningsrörelsen lyckades få med en paragraf som säger att löntagarnas rättigheter är grundläggande rättigheter och att löntagarna, enligt lagen, har rätt att gå med i fackföreningar och förhandla kollektivt. År 2007 bekräftade en dom i Högsta domstolen att rätten till kollektivavtalsförhandlingar inte bara gällde företagsfackföreningar utan också federationer och konfederationer.

Medlemmar av de väpnade styrkorna och polisen får inte bilda fackföreningar och chefer i privata och offentliga företag får inte delta i fackliga aktiviteter. Utländska medborgare får gå med i fackföreningar men det är bara nepalesiska medborgare som kan väljas till förtroendeuppdrag.

Bildande av fackföreningar:

För att en fackförening ska få bildas på företagsnivå måste 25 procent av arbetsstyrkan, och minst tio personer delta i den. På varje företag får det finnas högst fyra fackföreningar. Val i företaget ska avgöra vilken av dem som ska få förhandla om kollektivavtal.

Fackliga federationer kan bildas av 50 företagsfackföreningar eller 5 000 anställda på företag med likartad verksamhet. Denna gräns är för hög enligt internationella normer. För att bilda en konfederation krävs minst tio federationer av vilka sex måste finnas inom den formella ekonomin.

Rättigheter erkända i den informella ekonomin:

En ändring av arbetsmarknadslagen år 1999 innebar att den också omfattar den informella ekonomin och jordbruket, även om trösklarna är mycket höga. För att en federation ska få bildas i den informella ekonomin krävs minst 500 personer i liknande verksamhet och inom jordbruket minst 5 000 arbetare från minst 20 distrikt. Varje distrikt måste dessutom vara representerat med minst 100 personer.

Regeringen återupprättar statstjänstemäns rätt att tillhöra facket:

Under år 2007 antog regeringen statstjänstemannalagen (Civil Service Act) som återinförde statstjänstemännens rätt att organisera sig och förhandla om kollektivavtal. Rättigheterna hade avskaffats den 14 juli 2005.

Begränsningar för strejker:

Även om strejker tillåts finns det en rad begränsningar. En strejk får bara hållas efter varsel 30 dagar i förväg och efter slutna omröstning som minst 60 procent av fackföreningsmedlemmarna deltar i. Den siffran är alltför hög enligt internationella normer. Regeringen kan stoppa en strejk eller en fackförenings aktiviteter om den stör freden eller anses påverka landets ekonomiska intressen negativt.

Lagstiftningen nekar dessutom anställda inom oumbärliga tjänster strejkrätt. Under senare år har regeringen använt den lagen för att förbjuda strejker inom många sektorer, inklusive bank, telekommunikationer, el- och vattenförsörjning, väg-, luft- och sjötransporter, tryckerier, regeringsmyndigheter, pressen, hotell och restauranger. Detta går långt utöver ILO:s definition av oumbärliga tjänster. En anställd som sköter säkerhet eller bevakning i ett företag får inte heller strejka.

Reformer av arbetsmarknadslagarna:

Under åren 2006 och 2007 påbörjade regeringen arbetet med att reformera landets arbetsmarknadslagstiftning med tekniskt stöd från ILO och under medverkan av såväl fackliga som arbetsgivarorganisationer.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN OCH KRÄNKNINGAR UNDER ÅR 2008

Background:

De allmänna valen i april 2008 markerade början på en ny era i Nepal, efter tio års konflikter som kostat minst 13 000 människor livet. Maoisterna fick över 30 procent av rösterna, före Nepali Congress. En tredjedel av den nya Kongressen består av kvinnor, vilket är ett historiskt genombrott. Den 28 maj avskaffades monarkin och i augusti blev maoistledaren Pushpa Kamal Dhal premiärminister. Den nya regeringen har inte visat något större intresse för att sätta stopp för straffriheten när det gäller de många kränkningarna av mänskliga rättigheter under och efter inbördeskriget. Anarkin och den dåliga respekten för lagarna hindrar utvecklingen av ett positivt socialt klimat.

Strejker:

En del av strejkerna under år 2008 saknade direkt koppling till löntagarnas intressen. Några genomfördes av olika grupper för politiska syften och andra av föreningar som krävde reformer som inte direkt gällde arbetslivet. En strejk hölls exempelvis av företagarföreningar som krävde ett bättre företagsklimat och stopp för kidnappningen av företagare.

Två fackföreningsmedlemmar dödade:

Två fackföreningsmedlemmar, Keval Raut och Hare Ram Yadav, dödades och över 50 sårades av polisen den 29 augusti i en sammandrabbning när arbetare från flera fabriker i Bara-distriktet anslutit sig till arbetare från Narayani Rolling Mills-fabriken i en aktion mot företagsledningen. Strejken utlystes av Nepal Independent Chemical and Iron Workers' Union (NICIWU), ansluten till centralorganisationen General Federation of Nepalese Trade Unions (GEFONT). Senare anslöt sig medlemmar från andra fackföreningar, bland dem Nepal Trade Union Congress-Independent (NTUC-I). Strejken genomfördes till stöd för krav på fasta anställningar, minimilöner och återanställning av 21 avskedade arbetare. Konflikten slutade med ett trepartsavtal om betalning av en miljon rupier till familjerna till de två dödade arbetarna, kostnadsfri och effektiv sjukvård för de sårade och återanställning av de 21 avskedade.

Svaga kollektiva förhandlingar:

På grund av en kombination av löntagarnas brist på erfarenhet, arbetsgivarnas motvillighet och begränsningarna för strejker är kollektiva förhandlingar i praktiken tämligen ovanliga. Det stora antalet fackliga organisationer minskar fackets förhandlingsstyrka ytterligare. Bara cirka tio procent av de anställda i den formella ekonomin omfattas av kollektivavtal.

Polisvåld mot demonstranter:

Den 3 september grep polisen i Kathmandu 80 fackliga ledare, bland dem Santosh Rajyamajhi, generalsekreterare för fackföreningen på United Telecom Ltd (UTL). Protesten genomfördes till stöd för krav på att systemet med tillfälliga kontrakt skulle avskaffas, att arbetsvillkoren skulle förbättras och att landets arbetsmarknads- och fackföreningslagar skulle tillämpas fullt ut. Polisen använde kraftigt våld under gripandena och många av demonstranterna sårades, i vissa fall av kulor. De gripna hölls kvar på polisstationen i Mahendra men släpptes på kvällen.

GEFONT rapporterar att arbetare på Navin Polimr-industrierna i Parsa-distriktet den 29 december misshandlades av polisen. Tre av dem fick allvarliga skador. De deltog i en fredlig protest till stöd för krav på att ledningen skulle respektera ett avtal och låta dem återvända till arbetet (fabriksportarna hade varit låsta med hänglås sedan den 25 november). Förhandlingarna mellan de fackliga representanterna, ledningen och polisen siktar till respekt för det aktuella avtalet ska respekteras och till att de poliser som gjorde sig skyldiga till våldet ska ges hårda straff.

Rivalitet och våld mellan olika fackiga organisationer:

Rivaliteten mellan de fackliga organisationerna leder ibland till sammanstötningar mellan deras medlemmar. Detta förefaller ha blivit vanligare sedan organisationen med band till den tidigare maoistgerillans parti fått en mer framträdande plats. GEFONT och dess medlemsorganisationer har rapporterat att medlemmar utsatts för flera angrepp av maoistaktivister. Den 2 januari skadades sju GEFONT-ledare när de brutalt överfölls av medlemmar från den maoistiska All Nepal Federation of Trade Union (ANFTU). Ledarna hade kommit för samtal med ledningen på Pokhara Noodles Privage Ltd. om återanställning av 12 avskedade arbetare. Liknande händelser inträffade på Trvinevi Textiles Weaving Unit i Bara (åtta arbetare blev allvarligt skadade under en strejk för krav på utbetalning av lönerna i rätt tid) och på Himalayan Snacks and Noodles i Banepa.

Journalistförbundet Federation of Nepalese Journalists (FNJ) meddelade att en organisation knuten till maoisterna, i strid mot ett domstolsföreläggande försökt ta över fackföreningarna på två mediaföretag, Asia-Pacific Communications Associates (APCA) och Kantipur-gruppen.

Journalister angrips och hotas:

Den 11 oktober blev Krishna Prasad Dhakal, chefsredaktör för veckotidningen Kapilvastu Sandesh och rådgivare till FNJ, hotad till livet av den beväpnade gruppen Janatantrik Terai Mukti Morcha (JTMM) i Terai-regionen. År 2008 dödades tre journalister och en kidnappades, medan tiotals andra angreps, hotades eller trakasserades. Den 21 december överfölls Himalmedias kontor och 12 anställda sårades. Dagen därpå, när FNJ höll en fredlig protest till försvar för pressfriheten, skedde ett nytt angrepp från bl.a. polismän med batonger. En av FNJ:s ledare, Ramji Dahal, blev allvarligt sårad.

Uppgifter Gefont
GH